

KORT OM...

Korruption – ett hinder för utveckling

Kampen mot korruption är en av Sidas mest prioriterade frågor. Det är naturligt med tanke på att korruption är utbrett i många av de länder som Sida samarbetar med. Fattigdom och korruption går gärna hand i hand. Korruption drabbar de fattiga hårdast och bidrar till att förvärra fattigdomen på flera sätt. Korruption är ett allvarligt hinder för utveckling.

Varför ger Sverige stöd till att bekämpa korruption?

Korruption förekommer i alla länder men det finns samband mellan ett lands utvecklingsnivå och graden av korruption. Världsbanken har till och med pekat ut korruption som det främsta hindret för utveckling.

Utvecklingssamarbetets uppgift är ju att bana väg för just utveckling och angripa de hinder som finns så att det blir lättare för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Kampen mot korruption blir därför nödvändig för att uppnå målet för utvecklingssamarbetet.

I samhällen där staten är svag, där medborgarna har litet inflytande, där många arbetar i den så kallade informella sektorn, där rättsväsendet är dåligt utvecklat och där en fri och kritiskt granskande press saknas finns en grogrund för korruption.

Korrupsions natur och historia kan se olika ut i olika samhällen. I vissa sektorer är korruption särskilt vanlig, till exempel inom offentlig upphandling, infrastruktur, vapenindustri, utvinning av olja och mineraler. Biståndets stora kapitalflöden kan

medverka till korrupta beteenden. Men genom biståndet finns också möjligheter att motverka korruption. Det kan ske genom stöd till fria media, genom stöd till uppbyggnad av rättsväsende, revision och inte minst genom stöd till det civila samhället.

Beräkningar tyder på att korrupsionen i världen kostar omkring 7 320 miljarder kronor varje år. Det är nästan tre gånger mer än Sveriges hela BNP och tio gånger så mycket som det samlade biståndet i världen. Men korruption är också kostsamt ur andra aspekter.

Korruption hämmar framväxten av ett demokratiskt och rättvist samhälle och försvårar den ekonomiska tillväxten. Förtroendet för landets ledning minskar, både inom landet och utomlands vilket medför stora politiska kostnader. Det leder också till färre investeringar och minskad handel.

Korruption innebär alltid att pengar betalas »uppåt«, det vill säga till dem som redan har arbete, makt och pengar. Därför är det de som står längst ner på samhällsstegen som drabbas värst av korruption.

Sida definierar korruption så här: »när institutioner, organisationer, företag eller individer utnyttjar sin ställning för att skaffa sig egen otillbörlig vinning och därigenom orsakar skada eller förlust«. Det kan till exempel handla om extra avgifter – mutor – till myndigheter som utfärdar licenser, till polis och domstolar för att undkomma straff eller till läkare för att få vård. Men det kan också vara mer storskaligt som när politiker köper röster i samband med allmänna val eller när högre tjänstemän stjälar ur statskassan.

För inte så länge sedan talades det tyst om korruption. Först när ett land nått en viss utvecklingsnivå var det moget för korrupsionsbekämpning. Många menade att korrupsionsfrågan var ett lands interna angelägenhet och en naturlig del av vissa kulturer. Därför skulle biståndsgivarna inte lägga sig i.

Under de senaste åren har kampen mot korruption seglat upp som en av de viktigaste frågorna för utvecklingssamarbetet och många biståndsgivare har nu riktlinjer och program för hur korruption ska bekämpas.

Mycket har hänt sedan chefen för Världsbanken förklarade krig mot korruptionen 1995. Transparency International (TI) – en global organisation som mäter graden av korruption i ett samhälle genom att intervjua medborgarna bildades 1993. TI ses som en trovärdig aktör inom området. Nästan 100 länder undertecknade 2003 en FN-konvention mot korruption.

Konventionen är det första globala ramverket och får därför anses utgöra det internationella samfundets norm vad gäller korruption. Ett år senare enades 1 500 företag, varav flera storbolag, om att agera och samarbeta mot mutbrott och andra former av korruption. Vidare har OECD antagit en konvention om förbud att muta politiker i samband med internationella affärer. OECD/DAC har också antagit principer för en biståndsgivares ansvar vad gäller korruption. I dessa betonas starkt att korruption kräver två parter – en givare och en mottagare.

Ett gemensamt åtagande – millenniemålen

En viktig utgångspunkt för arbetet mot korruption är millenniemålen, där världens länder enas om att minska andelen fattiga i världen till hälften år 2015. I det åttonde delmålet, som handlar om att skapa »ett globalt partnerskap för utveckling«, behandlas frågan om god samhällsstyrning i ett särskilt avsnitt.

Vad gör Sida för att bekämpa korruption?

Sida arbetar på många fronter mot korruption genom att:

- delta i det internationella arbetet med att utveckla metoder, strategier och angreppssätt
- ge stöd till forskning
- stödja organisationer som arbetar mot korruption

- arbeta mot korruption i enskilda länder.
- utbilda medarbetarna så att de upptäcker tendenser till korruption på ett tidigt stadium och agerar rätt
- analysera varje insats ur detta perspektiv – och låta granska dem med hjälp av revisionsbyråer.

Stor kartläggning i Vietnam

I Vietnam har Sida, som enda givare, fått förtroendet att medverka till en omfattande kartläggning och analys av korruptionen. Rapporten är den första i sitt slag som offentliggjorts. Analysen baseras på än hundra seminarier med representanter för den statliga förvaltningen, partiet, allmänheten och näringslivet. Den ska leda fram till en strategi mot korruption som Vietnams regeringsparti, parlament och regering väntas anta under 2006.

Stöd till antikorrupsionsprogram i Bolivia

Under perioden 2005–2009 ger Sida stöd till ett program som ska förstärka fyra bolivianska myndigheter i deras arbete mot korruption. Det handlar bland annat om utbildning till tjänstemännen. Det övergripande målet är att minska korruptionen i Bolivias statliga administration. Ett av insatsens delmål är att fler korruptionsmål ska leda till åtal och avgöras i domstolarna.

Stöd till bättre samhällsstyrning i Kenya

Sida har bidragit till den kenyanska regeringens plan för att reformera

rättsväsendet, systemet för lag och ordning och med att ta fram en plan för antikorrupsionsarbete.

Stöd till revision i Rwanda

Den svenska Riksrevisionen samarbetar, med stöd från Sida, med myndigheten för revision i Rwanda som etablerades 1998. Målsättningen är bland annat att revisionsmyndigheten ska ha full kontroll över alla statliga pengar i Rwanda, tillsammans med andra kontrollmyndigheter.

Viktig fråga för Sida

Korrupsionsbekämpning är en fråga som Sida prioriterar högt och exemplet ovan är bara några smakprov från olika världsdelar.

När Sida nu, ofta i samarbete med andra biståndsgivare, övergår alltmer från att finansiera projekt till att ge budgetstöd ändras förutsättningarna för korrupsionsbekämpning. Budgetstöd innebär större bidrag till samarbetsländernas strategier för att bekämpa fattigdomen via ländernas statsbudgetar.

Sida medverkar till bättre finansiella styrsystem, riksrevision och ökad insyn för medborgarna för att öka möjligheterna att kontrollera hur bidragen används.

En stor internationell utvärdering, som publicerades 2006, kommer till slutsatsen att budgetstöd inte är mer drabbat av korruption än någon annan typ av bistånd.

LÄNDER SOM FICK MEST STÖD AV SIDA 2005

Land	Kostnader i SEK
Tanzania	680 499 000
Moçambique	570 682 000
Sri Lanka	386 463 000
Etiopien	380 078 000
Uganda	358 287 000
Ryssland	340 851 000
Bosnien och Hercegovina	329 494 000
Afghanistan	328 981 000
Sudan	317 368 000
Kenya	314 701 000
Vietnam	312 212 000
Nicaragua	305 499 000
Västbanken och Gaza	260 619 000
Zambia	250 886 000
Serbien och Montenegro	226 341 000
Bangladesh	178 230 000
Rwanda	174 131 000
Sydafrika	170 933 000
Kongo, demokratiska republiken	167 483 000
Mali	162 120 000
Totalt	6 215 860 000
Sveriges placering	6

KORRUPTIONSGRAD

Rankning enligt TICP*

UTVECKLINGSGRAD

Rankning enligt UNDP**

88	164
97	168
78	93
137	170
117	144
126	62
88	68
117	***
144	141
144	154
107	108
107	112
107	102
107	166
97	***
158	139
83	159
46	120
144	167
88	174
6	6

* Ju högre nummer desto mer korrupt (flera länder kan ha samma placering) ** Ju högre nummer desto mindre utvecklat

*** Ej rankad Källor: Sidas årsredovisning 2005, Transparency International Corruption Perception Index 2005 samt Human Development Report 2005.

Att halvera fattigdomen i världen till år 2015 är vår tids största utmaning. Det kräver samarbete och uthållighet. Samarbetsländerna ansvarar för sin utveckling. Sida förmedlar resurser och utvecklar kunskap och kompetens. Det gör världen rikare.

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT
UTVECKLINGSSAMARBETE

105 25 Stockholm
Besök: Sveavägen 20
Telefon: 08-698 50 00
Telefax: 08-20 88 64
www.sida.se, sida@sida.se